

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMÉGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMÉGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok, és közs. előjárónak egészére 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjezőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolvas szerkesztő és kiadótulajdonos

B E T E G H P Á L

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérről kezdődnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyiltér sora 1 kor. Hirdetés és nyiltér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvnyomdája és könyvtárosa (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adnak vissza.

Petőfi sirjánál.

BARTÓK LAJOS

— a Petőfi-Társaság alelnöke —

megnyitó beszéde a segesvári csatáért tartott Petőfi-emlékünnepeken. 1899. július 30.

Isten, a Te nagy és szent nevéddel kezdjük el, mert imádkozni jöttünk a harcmezőre. Halálmát zengeti Neked, győzelmi éneket, mint Deborah profétanő, ki a diadal atyja vagy!

Mert a segesvári csata mind folyik ötven év óta. A hegyek még haragosan ekköznek vissza az ágyudégre, felszádos morgással... A felhőkre vetik árnyékukat a lengő zászlók, villámlanak a fegyverek, és hangzik a vezénylet: „Előre, magyar!... Nem mondom én előre székelyek!...” Csak ma dől el a harc! Győzött Petőfi, győzött a haza, győzött a szabadság!

Mert az emberek megváltói először leveretnek; megfizetik az embereket. Eltemetik, eltűnnek, — s csak aztán ismerik föl istenszöveget, mikor föltámadnak, harmadnap, vagy felszádos mulva. És ő föltámadt, halhatatlanul, diadalmasan.

S Magyarország fiai és leányai végtelen diadalmenettel hozzák a koszorút a győzelmes hősök homlokára.

De azok nem hajtják oda halántékukat. Ők már porrá lettek, egy porrá ellenségeinkkel. Csak szellemök harca tartott itt szünet nélkül, de az leirhatatlan, azé lesz, azé lett a szellemcsatán a győzelem öröke!

A szabadság, egyenlőség, testvériség apostola volt ő. Hát ki meri azt hinni, hogy őt legyőzték, hogy ő meghalt? A sir üres, — föltámadott! Eltűnt, mert föl szállt a magasba. Most száll vissza szemünkbe egy napsgárban, keblünkbe egy szabad lehelletben, szívünkbe azon megfeszíthetetlen édes és fájdalmas érzésben, mely lángot és könyvet fakaszt egy pillanatban, s egy szédületes fölmagasztaltság miatt egymást átölelni kényszerít.

„Alexander non est mortuus, sed vivit super astra!”
„Sándor nem halt meg, hanem él a csillagok fölött!”

Ezt írták föl a vértanú sirjának a katakombákban, hol föld alatt bujdosva imádkozták istent a lélekszabadság hívei, s ott éltek, a hol temetkeztek, siri városukban. A gladiatorok s fenevadak elé dobott jámbor igazak csonkjait lopva gyűjtötték oda, a cirksuszól a katakombákba. S végül a zsarnoki, önző, bálványimádó Róma összeomlott, a romlott Caesarok vérben veszték el — ámde ezredévek múltán is büszkén kiált az égbe a sirtól jelszava, miként a mi diadal énekünk:

„Sándor nem halt meg, — hanem él a csillagok fölött!”

Ne hangozzék most más név Magyarországon, csak Petőfi.

Mert a magyar szellem örök harcán, ez újkorban, mely 48 márciusával kezdődik, nincs oly parancsoló, vezéri hatalma semmi névnek, mint Petőfi.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCZÁJA.

Udvarhelytől Orsováig.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.)

(Folyt. és vége.)

A nagy Alföld arany kalászszerű gazdagon megrakott végtelen rónáján elmerengve s visszagondolva az Aradon látottakra, alig vettük észre, hogy már Temesváron, ezen a nagykitérjedésű s történelmileg szintén igen nevezetes alföldi városban vagyunk. Itt a város főbb épületeinek, valamint a most bontó-féiben levő várának és a Hunyadiak ősi lakának megtekintése után magunkat kipihentük, hogy újult erővel folytathassuk július 13-án utunkat Bázsiás felé. Reggel 6 órakor indult vonatunk Magyarország kánaanjára a dunán tennő Bánvároson keresztül, hol alkalmunk nyílt megnézni a szorgalmas svábokat munkájuk között, kik a mezőgazdasági növények mellett waggonszámra termelik határaikon a kertü veteményeket is s a miből természetesen — mint belterjes gazdálkodásból — nagy jövedelmet húznak. Tizenegy felé járt az óra, mikor Fehér-Templomnál megpillantottuk a jó öreg Dunát, jobbról kopár sziklából álló szerb, balról pedig alacsony és termékeny magyar partot mosva. Időnk azonban, hogy bámuljunk azt a nagy víztömeget, mit a Duna magába foglal, kevés volt, mert hamar beérkezünk a virágokkal és nemzeti színű zászlókkal felszított bázsiási állomásra, hol a diszkapun kívül még több helyen is ezen felirat volt olvasható: „Éljenek a székelyek”. Bázsiás, ezen jórészen vasúti és hajóállomási hivatalnokokból, illetve munkásokból álló telep, azaz határállomás valóságos díszben volt. A kivonult közönség lelkes éljenzése közé a bóbolyó agyuk dörgése, ártatlan iskolás gyermekek

hangos éljenzése és a Rakóczi-induló lelkesítő hangjai vegyültek, a mely hangtömeg megütözte a Dunántul levő meredek szerb partokban, kétszeresen verődött vissza édes hazánk földjére.

A 100 lépés távolságra levő hajóállomásnál Mariassy Gyula posta-főtiszt fogadta és üdvözölte lelkes szavakkal Magyarország deli határáról a székelyeket, az ünnepeles fogadtatást pedig Högyösi Dömötörfi Gyula fővámszedő, nagybirtokos, tanítóbarát rendezte, részünkről Lázár József mondott köszönetet ezen kitüntetett fogadtatásért, mely után a székelyek az összes jelenvotakkal együtt határtalan lelkesedéssel énekeltek el zene-kisérlet mellett a Hymnust. A készen álló „Josef Carl” nevű hajóra szállottunk fel ezután, mely azonnal szel-delni kezdé a Duna sík tükre felé Orsova felé.

Bázsiáson alól Gradistea nevű szerb állomáshoz érkeztünk, melyen alól a Dunából kiálló óriási Babakáj nevű szikla és a vele átellenben, a szerb parton levő Golubác (Galambócz) vára között haladtunk el. Ezen vízhoz Arany J. ismeretes „Rozgonyiné” című költemény meséjén kívül azon szerb monda is fűződik, hogy hajdan e várban lakott Golubác nevű török pasa, kinek Bula nevű gyönyörű felesége egy más pasát szeretett. Midőn Bula asszony Golubác többszöri figyelmeztetésére sem hagyott fel ezen szerelmi viszonyával, Babakáj-sziklára vitette férje és onnan félderékig a Dunába eresztve, ezen szavakat mondotta: babakáje! babakáje! babakáje! (itt legyen halálad azért, mert hűtlen voltál.) Ezen vár közelében jönnek létre a délvidéken ismert és annyira rettegett kolombácsi legyek is.

Ó-Moldova, Drenkova magyarpart állomásokon áthaladva, Milanova szerb állomással szemben láttuk Magyarországot legdelibb pontját, a régi időben nagyjelentőségű sörtrónnyal, hol a hajón levő magyarság csoportosulva a székely tanítók mellé, egyhangú lelkesedéssel énekelte el a „Szózatot”.

költőjüket, kinek neve föl van írva egy szomszéd csilagba Petőfié mellett.

Maga a szabadság nemtője, midőn már minden magasztos nagy nevet a harc mérlegébe dobott; utoljára az övét tagadta meg. S hogy Petőfi a segesvári csatamezőn elvérzett: csak Világos lehetett hátra. A szabadság lantja után lehullt a szabadság kardja.

Mily művészettel halmozta Kló a hősdramma bevégezéséül a vértanui oltárra a legisztabb és legdrágább áldozatot! Egy hóban esik el ágyúöntő Gábor Aron, ölik meg szózatot ajku Vasváryt, s tiporják le a nemzeti hősköltőt, Petőfit. Oh, ez a leglelékrázóbb, de legmagasztosabb végjelenet: midőn a tigrisnek eléje siet a mártír, az állati erővel szembe rohan az eszményiség, s midőn a kar már letört, a szív tárja magát a hazának szünt halálesapás elé.

Már-már lejár a felszádos óra, — egyszerre csak érezzük, hogy el kell válnunk a szabadságharcnak meg emlékeitől is... És azért zarándokol a szent sírhoz mind az ország, hogy valamennyi nagy és dicső emlék érzését még egyszer fölkeltsé a leggyászosabb, de legdicsőbb emlék. Minden csodás vitézi tettet, minden legendaszerű remeklést a magyar bátorságnak, újra élénk varázsolja büvös fényében a mindent felülmúló legenda Petőfi halála...

Hozza el könyvét, koszoruját mindenki. Tiszteljétek a legnagyobb költőt! mondja — a magyar Petőfi sirján, mint Danteén az olasz.

De ne higgye senki, ki ajkára és szívre nem egy velünk, bár fia e hazának, hogy az isteni lángszellemnek nyújtott hódolatot a nemzet magának kívánja betudni, mint önkényes vagy kicsikart adót. Nem ily szegény a nemzet, melynek Petőfije van. De az ilyen féltisteneket az ég nem is egy nemzetnek adja, hanem az emberiségnek. Rendeltetésök nem a harc, hanem a béke, nem a nemzeti eltasztó gög, hanem a népek testvérisége a hazaszeretletben, Petőfi a harcztérben e szót lehelté ki utólszor: Világsszabadság!

És volt már ünnep, melyet idegenek szenteltek Petőfinek. Franciaország nagy fiai élén egy rokonszellelem, a költő Coppée intézte szózatát a magyar költő ércalakjához. Azt mondá: hogy midőn egy tisztelt és szeretett, vendégszerető családtól a vándornak válnia kell, és válni alig tud: az utolsó fájdalmas perczben még keblére öleli és megcsókolja a ház kedvenc gyermekét... Így jöttek ők, tőlünk távozóban, Petőfi szobrához, letenni a francziák koszoruját.

Mi most a nagy 48 és 49-től válunk, válunk a szabadságharc emlékeitől. Bucszóban hát keblünkre öleljük még egyszer a haza legszeretettebb fiát, legkedvesebb gyermekét a két nagy évről, mely a magyar hősök, lángelmék és vértanúk korszaka volt.

Te drága hamu ideleln, dicső szellem odafenn, mutasd népednek a szabadság, a halhatatlanság útját mindörökké!

Ezen alul már szűkül a Duna medre, következnek egy a jobb, mint a balparton remek látványt nyújtó Kazán-szoros, mely alig szélesebb 200 méternél s a melyen hatalmas erővel tör keresztül az összeszorított vizelem. Itt halad el mindenütt a Duna balpartján a mérnöki építmény műremeke, a Széchenyi-ut sok helyen bevéve a sziklák oldalába, egy helyen pedig megörökítve Széchenyi emlékét egy márványtáblával, melyre ezen emlékmondat van bevéve: „Széchenyi emlékének a magyar mérnök és építész-egylet, 1881.”

A Duna jobboldalán láthatók a híres Troján utjának maradványai, Jozselicza magyarpartú községgel szemben a Troján-táblával.

Orsovára érve 15-iken reggel, az orsovai derék polgári iskolai tanítók vezetése mellett, kik már előzőleg szintén lekötözött szíveséggel fogadtak, három csónakra ültünk és a Duna hullámai által ringatva, Vaskapuhoz eveztünk, megnézni azon egyszerű munkálatot, melynek befejeztével megnyílt a déli és keleti kereskedelmünk. Visszajövet meg a Duna közepén levő Ada-Kóleh nevű okkupált szigetén néztük meg a törököt saját házukban, otthonukban. Valóban érdekes képet nyújtanak itt a különféle török bazárokat, áruházakat, dohányárulások stb., a török mecset, melyet az ottani tanító vezetése mellett néztünk meg. Elhagyva e török templomot, azt hívem, Ada-Kaléhról nincs más mondani valóm, de gondolatban ismét visszazárnyál lelkem ezen erős várral körülvett török szigetre, hadd lássam még egyszer az őszbeborult Bega nevű török magas deli termetét, ki mint 25 éves fiatal ember vitte ki csónakán 1849-ben a Vaskapun keresztül Kossuth Lajost Orsovától Vidding.

Innen visszajövök Orsovára s leborulok azon szentelt helyem, mely egykor elhagyott pusztá és moccaras mező volt, közepén egy kiemelkedő dombocsával, hadd láthassam ismét a domb tetején azon üreget,

A belügyminiszter valamennyi vármegyének és törvényhatóságnak rendeletet küldött, melyben a nyári szabadságidő tekintetében rendelkezik. Megszabja, hogy a hivatalfők hat, az alárendelt tisztviselők négy, a kezelő és segédhivatalnokok pedig csak két heti szabadságot vehetnek igénybe. Orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegség esetén, vagy pedig „különös méltánylást érdemlő rendkívüli esetekben” azonban a kezelő- és segédzsemmel négy heti szabadságot kaphat. A miniszteri rendelet értelmében a szabadságidő megkezdésének időpontja akként választandó meg, hogy az illető hivatal ügykezelése se hátrányt, se késedelmet ne szenvedjen. A szabadságot tisztviselő helyettesítéséről kell időben gondoskodni.

A pénzügyminiszteriumban jelenleg serényen dolgoznak az egyenes adók reformjának előkészítésén. Az előmunkálatok hír szerint már annyira haladtak, hogy a pénzügyminiszter az 1900. évi költségvetés befejeztéseihez már abban a helyzetben lesz, hogy az új adórendszer elvére és kivételének módzataira név szerint nyilatkozzanak.

Tejkitvételünk ügye. A földmivélségi m. kir. miniszter leiratban értesítette Udvarhelyvármegye főispánját, hogy a Székelyföldön tervezett konstantinápolyi tejkitvétel vállalatot a Konstantinápolyban tapasztalt rendezetlen és megbízhatatlan vámkezelés miatt ez idő szerint nem létesíthette. Azonban a tejgyártásnak Udvarhelyvármegyében leendő meghonosítását más uton fogja megkísérelni.

A Petőfi-ünnep lefolyása.

Segesvár, júl. 31.

A megérkezés.

Segesvárra az első külön vonat reggel 7 órakor, a második pedig 7 óra 20 perczkor érkezett be a nemzeti lobogókkal felszerelt vasúti állomáshoz, a hol óriási közönség várakozott az érkezőkre. A vendégeket a segesvári rendező-bizottság lelkes eljenzéssel fogadta. A 7 óra 20 perczkor érkezett különvonaton jött Zsilszky Mihály államtitkár Somogyi István vármegyei alispán, rendező-bizottsági elnök igen szép és melegszerű beszéddel üdvözölte. A két külön vonat előtt a rendes személy és gyorsvonatokkal is sokan érkeztek az ország különböző részeiből.

A székelyek érkezése.

Az udvarhelymegyei székelyeket Székely-Udvarhelyről négy rendbeli külön vonat szállította a segesvári állomáshoz. Mindenik vonat mozdonyát virágfüzerekkel és nemzeti zászlókkal ékesítették fel, a virágdísz közt Petőfi képet helyezték el. A mozdony ormain óriási betűkből jelmondatok voltak elhelyezve: „Talpra magyar”, „Előre székelyek” stb. szöveggel látva. Mindenik vonaton aggok, nők, leányok, legények, sőt gyermekek is jöttek. Egy-egy 30 kocsihoz álló vonaton ezer személy érkezett. A vonatokon több székely földművesekből álló zenekar jött s a székelység nemzeti zászlók alatt tömött sorokban negyedórai időközökben vonult be a városba. Az állomáson és a hol a menet elhaladt, mindenütt lelkesen megjelenezték a derék székelységet. Ezeket kívül zászlókkal díszített szekereken is mintegy ezer székely jött az Udvarhely városi és székelykeresztúri polgárok és földirtokosokból álló bandérium kíséretében. Ezek Fejéregyházán keresztül egyenesen a csatatéren álló emlékhöz hajtottak s ott táboroztak addig, a míg az ünnepély kezdetét vette. Ugron Gábor az ünnepelő székelység lelkes vezére négyes fogaton hajtattott az emlékhöz, mindenütt sűrű eljenzéstől kísérve. — Ugron Gábor mindenütt személyesen intézkedett, mindent maga végzett, ő rendezte el az emlék körül a székelységet, ő szervezte falunként a felvonuló csapatokat, szóval igazi hadvezéri munkát végzett az ő hűségű székely népe körében, a kik lelkesen követték mindenben a vezérük parancsait.

Az ünnepély és lefolyása.

Az ünnepély a fehéregyházi csatasíkon levő emléknél d. e. 10 óra után vette kezdetét. A közönséget a segesvári állomástól külön vonatokon szállították a fehéregyházi örházig, a honnan felvonultak az emlékhöz, mely mintegy három kilométernyi távolságban fekszik. Jó nagyrésze a közönségnek kocsiokon utazott az ünnepély színhelyére. A sok ezernyi közönségnek nem-

mely 1849-ben magába fogadta volt a magyar szent koronát, de a mely dombon, miután a koronát megtalálták, kápolna épült, a moesaras hely pedig gyönyörűen parkirozott kertté varázsolották. Bármennyire szeretném e helyen maradni, nem tehetem, hogy elszakadjak kis csapatunktól, mely már utra készen áll az orsovai állomáson pöfékelő és a Herkules-fürdő felé induló vonatnál.

Alig megyünk ki az állomásból, figyelmeztetnek kedves vezetőink, hogy nézzük meg a szomszéd Top-lecz állomás közelében levő aquaduct-ot, melyen a rómaiak az ott befolyó Csernát Orsovára akarták bevezetni. Természetesen csak romjai láthatók ezen vízvezetéknek, de történelmi szempontból igen érdekesek. Megérkezve a Herkules-állomásra, kocsi-ra ültünk, hogy hamarabb érhesünk ki a Déli Kárpátok égbe nyúló magas sziklái közé becélt Herkules állami fürdőre, melynek szépsége — mondhatni — páratlan a maga nemében. Bár rövid volt az időnk és az élvezetekből is bőven kiejtettük, a fürdőtelep megvizsgálása után nem tartottuk feleslegesnek a közelben levő „Rabló-barlang” megtekintését sem, mely igen sokban hasonlít a homoródmalmi barlanghoz s a melynek szűk nyílásain is áthatolva, Mehádiába juthatunk. Igen érdekes látványt nyújtott a fürdőtől pár kilométernyire a Cserna vizesése is, hol a pisztrángok valóságos tündéri játékot mutatnak az odaszálóknak.

A következő éjszakát ismét Orsován töltöttük. 15-én reggel pedig 4,7 órakor innen indultunk haza bércezes ithonunkba és 16-án reggel jutottunk el a végállomásokhoz, szívélyes kézzel bocsátva el a vég-

zeti zászlók alatt való felvonulása impozáns képet nyújtott. Az emlék kerítését virágfüzerekkel ékesítették fel. Körülötte tölgylombokkal átfont magas póznákon nemzeti zászlókat lengetett a szél. A küldöttségek által hozott pompás koszorukat, számszerint mintegy százhuszat — az emlék körül lévő park párkányzatán helyezték el, úgy, hogy a szobor nagy kerületét a szebbnél szebb koszorúk egészen elborították. A koszorúozóknál emelkedett ki a hősök síremléke, ormán a szárnyait szétterjesztő óriási turul-madár. A közönség folyton nagy tömegekben hullámozott az emlék körül s gyönyörködött a pompás koszorúk nagy sokaságán, melyek a szoborral együtt igazán festői látványt nyújtottak. Az örház előtt helyezkedett el gróf Haller Lujza urhölgy, az emlékmű lelkes gondviselője, ki körül a főrangú körök tagjai és az előkelőségek sorakoztak. Az emléktől jobbra állott az emelvény, mely körül magas párnákon lombfüzér és nemzeti zászlók képeztek a díszítményt. A sok ezerre menő közönség közvetlenül az emelvény körül helyezkedett el. Az ünnepélyt, a népzenekar és a kolozsvári dalkör nyitották meg hazafias dalokkal, melyeknek elhangzása után Bartók Lajos, a Petőfi-társaság alelnöke sűrű eljenzés közt kezdte meg „Petőfi sírjánál” című megnyitói beszédét, melyet lapunk első helyén közlünk. A sok költsézzel és lendülettel megírt beszéd és a lelkes előadás mindvégig lekötve tartotta a közönség figyelmét, mely a beszéd folyamán gyakran tört ki eljenzésben s a végén a szónokot perczekig tapsolta és eljenzelte.

Alig ült el a zaj, egyszerre óriási eljenzéssel hangzik fel az óriási közönség sorából. Az emelvényre lépett ekkor az ünnepi szónok Bartha Miklós, a kit a sok ezernyi tömeg viharosan eljenzel. Mely csendben és óriási érdeklődés közt mondta el eme nagyhatású beszédét:

„Ünnepelő gyülekezet, férfiak és nők és ti székely atyafiak, kik mindnyájan jó gyermekei vagytok a magyarok hazájának! Halljátok meg szavaimat e szent sir hantjai fölött!

Most ötven éve ezen a téren esett el Petőfi Sándor.

Záporként hullott a golyó; mennydörgés volt az ágyuk szózata; harezai paripák patkói csatoltak meghalt vitézek homlokán; villogott a szurony, csengett a kard, omlott a vér és e szörnű jelenetre szemfedőként borult a népszabadság megtört reményének gyászos fátyola.

Együtt, egy napon, egymást csókolva és egymást átölelve, esett el ő a szabadsággal. Mert a mi azután történt, az nem volt egyéb, mint egy szétmarcangolt nemzet halálos hörgése.

De midőn pora elvagyult a hazaföld porával: e drága kincsét szármájára vette a halhatatlanság és szállt vele bércekről völgyekre, völgyekről rónákra — s miként a nap tüzeit sugarakká törí a levegő, így mindenüvé és mindenkiné jussan az éltető melegből; aként e drága kincsét is parányokká osztotta az örökkévalóság, hogy e hazánk minden új szülöttje az első lelegzetnél belehelje a Petőfi Sándor szellemét.

Nem siratni jöttünk annak halálát, ki milliók lelkében él. Dicsőségünket jöttünk bekiáltani a világba, mivelhogy ő a miénk. Jöttünk, hogy megiszuljunk az ő emlékezetében; mert soha senki sem volt tisztább, mint ő. Halálkodni jöttünk a gondviselésnek, hogy őt nekünk adta.

Ki az, a ki nincs itt? Lantod nem tört ketté nagy szellem. Büvös hangjára ime most is megmozdul a föld és ide küldi gyermekeit.

Szász barátaink, üdvözöllek. Mivel művelt nép vagytok: meghódoltok a nagy költő emléke előtt.

Hát a román testvérek hol vannak? Ily hamar elfeledtek volna, hogy kezeikről a jobbágyág bílinsét az ő lángja segített leolvasztani? Szabad népet legméltozabban ékesít a hála. Hol vannak?

De ti székely véreim, itt vagytok! Ő titeket nagyon szeretett. Forró ölelését ugy-e még most is érzitek? Édes szavát, melylyel a székely vitézségnek emléket emelt, ugy-e még most is halljátok?

Lantja nem varázslott nektek szabadságot, mert ti szabadok voltatok akkor is. De eljött, hogy veletek harcoljon. Vere őszgyűlt a ti véretekkel; lelke összeölelkezett a ti lelketekkel.

Élete az egész nemzeté volt; utolsó lehelete a titeket. Dicsősége a művelt világ tulajdonába ment át.

Ki az, a ki nem ismeri őt?

mástól s kitorúhetetlen emlékeket vive haza szívünkben. A mily kedvesen szorakoztató, ép oly tanulságos is volt ezen utazás, valóban halás közönnyel és méltó elismeréssel kell adózzunk Poppov Péter kir. tanfelügyelőségi tollnoknak, ki fáradságot és aldozatot nem ismervé, mindent megtett, hogy az utazás minél kevesebb költségbe kerüljön és minél fényesebben sikerüljön.

Most pedig álljon itt ama lelkes kis gárdának névsora is, melynek tagjai a Délmagyarországi Tanító-Egylet gyűlésén a délvidéki tanulmányuton részt vettek: Biró Domokos közs. tanító (Korond), Bójte Béla ig.-tan. (F.-Sófalva), Fazakas Dénes áll. tan. (Bözöd-Ujfalu), Gyerkes Mihály ig.-tan. (A.-Sófalva), György Sándor közs. tan. (Agyagfalva), Konecs Sándor kath. tan. (Lövete), Kovács Mihály ig.-tan. (Parajd), Lázár József ig.-tan. (Sz.-Udvarhely), Poppov Péter tanf. tollnok (Sz.-Udvarhely), Simonné Spráncz Mária közs. tan. (Etéd), Szász Béla áll. tan. (Muzsna), Szász Ferenc ig.-tan. (A.-Siménfalva), Szalontai Béla ev. ref. tan. (Bözöd), Seitz Margit áll. tan. (F.-Sófalva), Veress Ferenc áll. tan. (Bögöz), Ungvári Berta áll. tan. (A.-Siménfalva), Veress Mózes áll. tan. (F.-Sófalva), Vida Mózes közs. tan. (Agyagfalva).

Mielőtt ez utleirást befejezném, tartozom annak kijelentésével, hogy elmulaszthatlan kedves kötelességünknek ismerjük most jelenben is természetesen kincsekben gazdag Székelyföldünkre meghívni mindazokat, kik ezen utazásunkat kellemezzék, kedvessé és a mi legfőbb, igen tanulságossá tenni segítették.

Gyerkes Mihály.

Hol tanultatok szerelmet, ha nem az ő dalaiban. És mi edzette szívetekbe a hazafiságot, ha nem az ő tüze?

Csatadalai, melyeknek sorai ugy száguldottak, mint egy lovassági roham — e csatadalok nyomán győzelmek fakadtak. Haragjának szenvedélye századoktól roszdás rendszert döntött halomra.

Az a nemzet, mely egész világot fölforgatta s a romokon új világot hozott létre; mely a szabadságot legendákat s jogaiért hőskölteményeket irt a történelem lapjaira: a Kossuth Lajos és a Petőfi Sándor nemzete volt!

Urísten, gondviselő édes Atyánk!

Hálát adunk neked, hogy nekünk adtad őt.

Hozzad képest tündező párak vagyunk mindannyian. De a Te hatalmadtól függ, hogy a párázából harmatesépp legyen, vagy förgeteg.

Te akartad Atyánk, hogy nemzetünk megteremkenyítésére a Petőfi dala harmatesépp — s ellenségeink pusztítására az ő vészkiáltása förgeteg legyen.

Aldassék a Te jószágod és bölcsességed mindörökkön örökké! Amen!

A férfiak tapsoltak, a nők kendőiket lobogtatták s virágokat szórtak a szónok lábai elé. Az előkelőségek pedig rendre járultak a szónokhoz s fejezték ki előtte elismerésüket s gratuláltak a fénys szónoki sikerhez.

Mikor nagy későre elcsendesedett az eljenzaj, ismét csak kitört a közönség és lelkes eljenzés közből emelkedett fel E. Kovács Gyula hatalmas alakja pompás díszmagyarban. Viharos eljenzés köszöntötte a magyar színművészetnek e büszkeségét, a Petőfi-kultusz egyik legtelesebb szószólóját. A nagy művész a legnagyobb elő magyar költőnek Jókai Mórnak lapunk mult számában már közzölt Apotheosis-át szavalta el azzal a csodálatos művészettel, melynek titkát csak egyedül E. Kovács Gyula bírta. A gyönyörű költemény és a fényes előadás egész extázisba hozták az óriási közönséget. A közönség mintha igézet alatt állana, oly áhitattal lesett minden szót, mely a művész ajkán megcsendült s a mikor elvégezte, oly óriási eljenzés és taps zudult fel, a milyet csak kivételes alkalmakkor hallhatunk.

A művész folytonos óváziók között szállott le az emelvényről, melyen nemsokára látható lett a budapesti Nemzeti Színház jeles tagjának Somló Sándornak délczege alakja, a kit a közönség szintén lelkes eljenzéssel fogadott. Somló Endrődi Sándornak, ennek a kiténi költőnek gyönyörűsége költeményét szavalta el óriási tetszés közt. A pompásan megírt költeményt — mely egyike a Petőfi magasztaló versek legszebbikének — lapunk mult számában egész terjedelmében közöltük.

Ezután a Petőfi-Társaság egyik előkelő tagja Bárony István olvasta fel „Petőfi szerelme” című igen szépen megírt felolvasását, melyet a közönség nagy érdeklődés közt hallgatott végig s a jeles író hosszasan megjelenezte.

Ekkor Szász Gerő ev. ref. esperes, a kiváló költő lépett az emelvényre zajos eljenzéstől fogadva. Szász Gerő Petőfi emléket magasztaló pompás költeményét adta elő azzal a lelkes szónoklattal, a melyt tőle már megszokhattunk. Az erőteljes vers és a lelkes előadás általános hatást gyakorolt a közönségre, mely az ősz költő szavata végén perczekig eljenzelte és tapsolta.

Ezután még három Zeyk József a főrendiház, Tallán Béla képviselőházi alelnök a képviselőház és Zsilszky Mihály államtitkár a m. kir. kormány nevében mondtak rövid és lelkes hangú beszédeket, melyek mindenik zajosán megjeleneztek.

A pompásan sikerült ünnepélyt e helyen a kolozsvári dalkör fejezte be id. Abrányi Kornélnak Petőfi-dalok című dalának szép és hatásos előadásával, melylyel a jeles delegylet megérdemelt tapsokat szerzett.

Erre megindult az óriási embertömeg. Egy jó részét külön vonatokon szállították Segesvárra. A vidékről jött uri közönség hosszú kocsisorokban, a székelység a bandériummal szekereken vonult be Segesvárra. Az elvonulás maga jó másfélórát vett igénybe. Mikor a közönség a városba ért, nemsokára benepesedett a segesvári hegy fokán pompázó vármegyeház környéke, melynek előterén áll Petőfinek hatalmas ércszobra. E helyen a szobor környékén nemzeti zászlók lengtek. A szobor felső párkányzatán volt elhelyezve a Petőfi-társaság ezüst koszoruja. A szobor talapzatára koszorukat helyeztek; a szobor rácszatát virágfüzerekkel díszítették. Magáról a vármegyeház erkélyéről egy hatalmas nemzeti színű és egy fekete zászló lengett alá.

Ünnepély a szobornál.

A közönség csakhamar szorongásig megtöltötte a szobor körül való tért. A vármegyeház összes ablakai-ban és erkélyein a segesvári hölgyek helyezkedtek el. Az ünnepélyt 1 órakor a Csikai kolozsvári népzenekar nyitotta meg a Hymnusszal, melynek első hangjaira mindenki levette a kalapját és a közönség maga is énekelte a megható Nemzeti dalt. Még a Kossuth-nótát játszta a zenekar igen szépen s a közönség éneke emelte az érdekes mozzanat hatását.

Ekkor Bartók Lajos lépett az emelvényre lelkes eljenzés közt s igen tartalmas és nagyhatású előbeszéd kíséretében mondta el Jókai Mórnak ez alkalomra irt s fonográfba mondott beszédét.

Ezután Illyés Bálint orsz. képv. szavalta el nagy hatással az alkalomra irt szép költeményét, majd a koszorukat helyezték el a szobron rövid beszéd kíséretében.

Az ünnepély végén nagy hatást tett és pompás látványt nyújtott a székelyeknek elvonulása a szobor előtt. A székelység nemzeti zászlók alatt és saját zenekar játéka mellett élén Ugron Gáborral, tömött sorokban vonult fel a megyeház-térre s a szobor előtt elhaladva, a megyeház kapuján át vonult ki. A közönség, a székelység élén haladó Ugron Gábort viharosan megjelenezte.

Az ünnepély két óra felé ért véget. A közönség ezután még folyton nagy tömegben hullámozott a szobor körül s érdeklődéssel szemlélte a szobrot és az oda helyezett szebbnél-szebb koszorukat. Az ünnepély folyamata alatt a szemben lévő hegy ormán több ízben taracklövés hangzottak fel.

Folytatás a mellékleten.

Melléklet a „Szekely-Udvarhely” 1899. 32-ik számához.

A bankett.

Az ünnepélyt a régi városház nagytermében rendezett közbéd fejezte be. Az ebédnél részt vettek az összes helyi és az ország minden részéből egybegyűlt előkelők, elöljárók, a kormányt képviselő Zsilinszky Mihály és Vörösmarty Béla államtitkárokkal. A banketten 400-an voltak jelen. Ebéd alatt szintén Csikai népzene-kara játszott válogatott darabokat. Az első felköszöntőt Zsilinszky Mihály, az államkormány képviselője mondta tartalmas és lelkes beszédben a királynak. Az ékes közbédet állva hallgatták s a felséges urat viharosan eljeneztek. A további felköszöntők így következtek: Bartók Lajos a kormányra és a törvényhozás képviselőhöz, Tallián Béla képviselőházi alelnök ékes beszédben a Petőfi-társaság elnökei Jókai Mór és Bartók Lajosra, gr. Károlyi István igen szellemes és nagy hatást keltő beszédben előbb Széll Kálmánra, majd egy sikerült fordulattal a székelyekre; Ugron Gábor hatalmas megjelölt és megajándékos pompás beszédben a magyar alkotmányra, Somogyi István alispán az ünnepély szereplőire, Vörösmarty Béla államtitkár a Petőfi emlékére, gr. Zichy Jenő nagyhatalmú beszédben a hazafiságra, Barabás Béla orsz. képviselő az öreg honvédekre, Ivánka Imre a volt nemzeti párt vezérőrfiai; gr. Apponyi Albert, gr. Károlyi István és Horváth Nándor, Kardhordó Árpád az egyetértésre, Wahlbaum Frigyes segésvári polgármester előbb magyar, utóbb német beszédben Petőfi emléket magasztalta s a nemzeti-egység egyetértésére és a hazafiság és hazaszeretet ápolására buzdított. A közbéd viharos letérséget keltett s a hazafias érzelmu polgármestert mindenfelől zajos óvásokban részesítették. Majd még Bartók Lajos olvasta fel az ország sok előkelőségétől, testületétől és a külföldről érkezett üdvözlő táviratokat általános érdeklődés közt. Az ebédnek jóval tíz óra után volt vége.

Az elutazás.

Az ünnepre egybegyűlt óriási közönség a délutáni és esti órákban különböző időpontokban és irányokban hagyta el az ünnepély színhelyét, Segesvárt. Első sorban délután vonatokon a székelyek utaztak el. A Kolozsvár és Brassó felé menő személy és gyorsvonatok is sokan utaztak, míg a közönség zöme és pedig a budapesti vendégek egy része a 7 órakor elindult külön vonaton, a másik része a 7 óra 20 perczkor indult külön vonaton utazott el; igen sokan még a 11 órai személy vonaton mentek.

Petőfi ünnepések a vidéken.

Kászony-Fürdő közönsége a maga szűk körében rendezte ünnepét. Készülődés közben elhatározták, hogy serlegre pénzt gyűjtenek s minden évben megünnepelik Petőfi emléket, a mely ünnepen a serleggel kezében beszédel fog valaki mondani. A serlegre szükséges pénz hamarosan együtt volt, sőt az ünnepre meg is érkezett maga a művészi kivitelű barokk stílusú készített aranyozott ezüst serleg is és az ünnepi beszédel Emberry Árpád tanár, az eszme megpendítője mondotta. A fűrdő egyik főkulját Petőfi nevével nevezték s rája Harmath Ödön tanár emléktáblát készit s azt a jövő évben tartandó Petőfi-émléknapon fogják leleplezni.

Vargyas-on a lapunkban már előre jelzett volt táncmulatságot rögtönzött Petőfi-ünnepélyvel kötétk egybe s a befolyt összeget az áll. isk. gondnokságához Petőfi-alapítvány czimre oly értelemben tették le, hogy a kamat 20 százaléka tölkésítessék, 80 százaléka pedig évente a Petőfi költeményeit legjobban tudó és szavalló gyermekek kiadások. Kiss Jenő r. b. elnök eszmedus megnyitja után a Hymnusz elenekelte a közönség. Kisgyörgy Sándor unitár, esperes remek, maszerú beszédel tartott. Székely Gábor szavalt. Tarsasfalvi Albert áll. isk. igazgató nagyszabású, fényes emtkébeszédet mondott. Majd Kisgyörgy Bertuska és Kiss Juliska igen szépen „duetten” enekeltek. Kántor Gizike szavalt és végül Kiss Jenő homoródszentpáli körjegyző emelkedett hangon adta elő Petőfi „Egy gondolat...” cz. rap-szodiját, melyet a Szózat elenekése kövölt. A gazdag tárgysorozat után táncvizsgálat volt, mely a reggeli órákban ért véget. Jelen voltak a leányok közül: Ben-cze Vilna (H.-Szent-Pál), Benedek Irén (Olasztelek), Bíró Emma (Baróth), Bíró Róza (Nagy-Ajta), Fodor Lilike (Vargyas), Florián Erzsé és Ilona (H.-Oklánd), Györke Margit, Gotthárd Juliska és Holländer Helén (Vargyas), Incze Nelli és Anna (Baróth), Kántor Giza és Margit (Gyula), Kisgyörgy Berta és Zsuzsa, Kiss Vilna, Ilona és Anna (Vargyas), Kiss Mariska (Recsenyéd), László Anna (Abásfalva), Lántzky Emmuska (Szent-Kereszt-Bánya), Leptér Berta, Nagy Margit (Olasztelek), Peter Jolán (Alsó-Boldogfalva), Sándor Mariska, Erzsé és Ida (Derzs), Sándor Zsuzsika (Abásfalva), Sipos Piroška (Úrmös), Solymossy Anna (Sz.-Udvarhely), Szolga Irén (Vargyas), Vaska Iluska (Sepsi-Szent-Király), Tarsasfalvi Birike (Vargyas), Zagoni Berta (Csik) stb. stb. Felül-fizettek: Bartha Andor 1 frt 50 kr., id. Daniel Gábor, Daniel Lajos, Zappé Béla 1—1 frt, Perl J. Jenő, Budai Domokos, Egyed Ferenczné, Kisgyörgy Sándor, Fodor István, Izsák János 50—50 kr., Linke Arthur, László Pálné és Murányi Árpád 20—20 kr.

A Homoródon fűrdő magyar közönség is részt kért magának Petőfi ünnepeltetéséből s előbb az alkal-mából kifolyólag Demeter Lőrincz dr. főszolgabíró kez-deményezése folytán, a mult szombaton egy lélekmelő esinos kis ünnepélyt rendezett. A fűrdőközönség tagjai-ból rögtönzött dalárda elenekelte a Hymnusz és a Szó-zatot, a melynek befejeztével Csapó Péter méltatta gyönyörű beszédben Petőfi érdemeit. Ennek végeztéve Laukó Lenke kisasszony szavalt el igen ügyesen a híres „Egy gondolat bánt engemet” czimű költeményt, mely után a rögtönzött dalárda a „Tied vagyok, tied hazám” hazafias dalt enekelte. A nagyteremből erre a Rákóczy hangjai mellett a Petőfi kuthoz vonult az ün-nepelő közönség, hol Jáni Béla szavalt a magyathással a „Talpra magyart” s a dalárda enekelt még több haza-fias dalokat.

A népnevelés apostolai.

Motto: Csak előre!

Vármegyénk összes papjai és tanítói szíves figyelmébe.

Tekintetes szerkesztő ur!

A muzsnai Emke-dalkör és népkönyvtárral kapcsolatos olvasókör 1898. november havában alakult, az alapszabályokat az Emke ig.-választmány 1899. ápril 12-én tartott havi ülésén fogadta el. Mindkét egyletnek elnöke Sándor András ev. ref. lelkész. A dalkör vezetője Szász Béla áll. tanító.

A népkönyvtárt 117 kötet könyvvel alapította meg az Emke s ehhez a község meg adott 6 drb Benedek-Földes-fele gazdasági ismételő iskolai tankönyvet. A népkönyvtárral kapcsolatos olvasó-körnek 70, a dalkörnek pedig 40 tagja van. A dalkör az elmúlt évben és a jelenben 5 drb 3 szolamu és 5 drb 1 es 2 szolamu éneket tanult. Könyvvel és kottapapírral a dalkör tagjait az Emke látja el. A köröknek jelenleg 10 frt készpénzük van. A becses felhívásnak eleget téve, maradtam a tek. szerkesztő urnak

Muzsnában, 1899. aug. 1. alázatos szolgálója: Szász Béla, áll. tanító.

TANÜGY.

Tanítók gyűlése.

Az udvarhelyi róm. kath. esperes-kerület általános tanító-egylet évi rendes közgyűlést Jung-Cséke Lajos apát elnökelet alatt m. hó 10-én Korondon tartotta a rendes és pártoló tagok élénk részvételével.

D. e. 10 órakor „Veni sancte” és csendes mise után az iskola termében elnökölő apát igen szép és leendőletes megnyitójában elismerését fejezte ki a lefolyt tanévi ezváro vizsgálatok eredménye fölött. Kartársi szeretetre, a felebbvalók iránti bizalomra, majd a tan-köteles kort elhagyott gyermekek és fiatalok tovább képzésére, olvasó-egyletek, dalos-körök felállítására, téli esteiken ingyenes felolvasások tartására buzdította a kerületében működő tanítókat. E nyíltre ható, szívet, lelket elragadó megnyitót szűnni nem akaró, zajos el-jenés követte; jelölül annak, hogy szívvel jött és szívvel talált a helyes irányú szónoklat.

Gyűlés kezdetén Majláth gróf erdélyi püspök ő méltóságát táviratilag üdvözölte a közgyűlés, mire kö-zönnettel felelt és áldását küldte a működésre. Gál Sándor egyleti főjegyző felolvasta a mult évi közgyű-les és a választás, illet. jegyzőkönyvet, melyet a fő-körök évi működéséről szerkesztett tartalmas jelentése kövölt. Ugy ezeket, mint pénztáros jelentését tudomá-sul vette a közgyűlés. Bálint Károly kádiesfalvi tanító Arany „Honvéd özvögy” és Borbáth József szentkirá-lyi kántortanító Tarkányi Korolán cz. költeményét ér-zéssel és nagy hatással szavalt. Jegyzőkönyvleg el-smerést szavazott a közgyűlés mindkét szavallónak. Sán-dor Domokos székelykeresztúri tanítóképző int. tanár „Nevelés és tanítás” cz. tízről patiant kritikai dolgo-zatát Oláh Antal székelykeresztúri plebánus sikerült elő-áddással olvasta fel, melyért egy a szerzőnek, mint a felolvasónak hálás köszönettel áldozott a közgyűlés. Ez-után üsztújítás volt. Márton Sándor kápolnásoláhfalvi kántortanító alelnök, Gál Sándor oroshelyi kántorta-nító főjegyző, Bálint Károly kádiesfalvi tanító aljegyző és Barabás József bethlenfalvi kántortanító pénztárnok lett. Végül elnök még egyszer üdvözölte a szép számban megjelent papokat és tanítókat s miután a tárgy sorozat lejárt, bezártuk nyílvánította a közgyűlést, mely után izletes közbéd következett, fűszerezve a Korond-fűrdői zenekar pompás játékkal. — Ebéd után levo-nult a társaság Korond-fűrdőre, hol kellemes üdülés után este közvacsorát volt. Ritkán van alkalmuk a tanítók-nak, hogy hasonló élvezetben részesüljenek s ép azért az idő gyorsan tel és a társaság késő éjjel tért nyugalomra.

Másnap kirándulás volt. Erről közelebbi számunk-ban hozunk tudósítást.

Értesítés ev. ref. lelkész és tanári árvának a kolozsvári ev. ref. szeretetházba való felvételre irant. A kolozsvári ev. ref. szeretetház folyó 1899. év szeptember 1-én, 10 leány-árva számára megnyitották. Felvételét egyelőre olyan ev. ref. lelkész és tanári leányárvák folyamodhatnak, kik 10-ik életévüket betöltötték, a nép-iskola négy osztályát sikerrel végezték. A felvétel árak lakást, étkezést, ruházatot, ágyneműket és tanszereket is az intézetben nyernek, de az országos gyámintézet által részükre adott gyámintási járulékok a szeretetház czéljaira beszolgáltatni kötelesek. A folyamodványok a felvételért a szeretetházügyi bizottsághoz intézendők és Pokoly József theol. tanár, b. előadó nevére küldendők 1899. év augusztus hó 15-ig. A folyamodványhoz mellé-kendők: a) keresztlevél, b) szegénységi bizonyítvány, c) orvosi bizonyítvány, d) iskolai bizonyítvány, e) az elhalt szülő halotti anyakönyvi kivonata, f) esperesi bizonyítást az árva részére megállapított országos gyámintezeti se-gély összegéről, g) az anyának vagy a törvényes gyám-nak beleegyező nyilatkozata, hogy az árva részére eső országos gyámintezeti segélyt, míg az árva az intézet-ben van, illetőleg a segélynek élvezetére jogosult, éven-ként az intézetnek engedti át. A felvétel felől a folyamod-dók augusztus hó 28-ig értesítenek, de felvételük csak az intézetben előzetesen megjelölt orvosi vizsgálat után lesz végleges. Kolozsvár, 1899. július hó 17-én. Bartók György dr. püspök, b. elnök. Pokoly József, b. előadó.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Ministeri osztálytanácsos városunkban.** Előkelő látogatója volt a helybeli országos Szejtdanítótan-folyamnak hétfnő, e hó 1-én. Ottlik Iván földmive-lésügyi ministeri osztálytanácsos látogata meg a tan-folyamot, hogy közvetlen impressziórol beszámoljon majd Darányi Ignác dr földmivelésügyi ministernek, ki mint a kiváló gazda minden idejét népkun boldogíta-sanak szenteli. Nemcsak ő maga, de miniszteruma is utazik az országban, hogy saját szemével lássa az or

voslásra, segítsére váró ügyeket Nem papirosról, de közvetlen tapasztalat után ohajtván kormányozni. A ministeri tanácsos reggel fél 9 orakor már megjelent a főrealiskola tornacsarnokában, hol a tanfolyam hallgatói javában dolgoztak. Nagy ér-deklődéssel szemlélte meg az elkészített munkákat s nagy figyelemmel hallgatta a tanmenetre vonatkozó fel-világosításokat. Teljes meglepedését fejezte ki a látot-tak és hallottak felett s különös örömeinek adott kifeje-zést, hogy nemcsak a felfeldolgozás de az agyagmintázásban is szakszerű oktatást nyernék a hallgatók. Guttenberg Pál orsz. Szejtd-igazgató nagyérdékű előadását meghallgatva, jóleső érzéssel távozott a nagysága, kinek társaságában ott volt Hollák Arthur fő- és Jakab Gyula alispánunk, Sándor Mozes k. r. tanácsos, tanfelügyelő, Solymossy La-jos dr. kir. igazgató, Ottlik Géza brassói kir. anyakönyvi felügyelő stb. Guttenberg messzekiható összehasonlítóso-kat tett Székelyföldünk mezőgazdasággal foglalkozó né-pének boldogíthatására vonatkozólag. Különösen a szé-kelykivándorlást úgy véli megakadályozni, ha a széke-lyek otthonát nyugodtá, gondtalaná tesszük. Ha mező és erdőgazdaságot iparral kapcsoljuk össze s erre beta-nítjuk. A papok és tanítók megtehetik ezt, de csakis ök egyedül. Téli esteiken az olvasó-körökben, más társas-összejövetelek alkalmával, avagy épen ezen czélra ala-kuló szövetkezetekben 25—30 gazdának egyelőre társa-dalmi, vagy községi támogatás mellett — a hogy lehet — beszerezzük a kevés költségbe kerülő szerszámokat s kézi foglalkozásra szoktatjuk. Majd részvénytársaság útján a község helyi viszonyaihoz mérten kisebb-nagyobb gyarakat is lehetne létesíteni. Egy község felfeldolgo-zó gyára 2—3000 firttal berendezhető lenne. A külföldet, de különösen az Alföldet is el kellene látni innen Székely-földről fa-eszközökkel. A mezőgazdaságban csak a szesz-gyártás dominál. Miért ne dolgoznók fel buzánkat mi magunk és finomabb angol sütemények alakjában érte-késítenők? De erre nevelünk kell népkunet, mert ma még ott állunk, hogy ha a kiállításra elküldött paszuly-ból egy-két vaggonnal megtalálnak rendelni — mint az már megtörtént — szegyenkezve valljuk be, hogy a meg-rendelt minőségből csak fél véka van. Kerti vetemények hővebb termelése, felfeldolgozás, szóval téli és nyári nemesítő, egyforma munkálkodás, köztevékenység, józan élet és időmegbecsülés: — jöjjön el a te országod! Ek-akor boldogul majd szegény székely hazánk...

— **Új tanárok.** A helybeli főgymnasiumhoz helyettes rajztanárnak Spanyol Pál és a magyar-latín tanszékre h. tanárnak János György van kinevezve.

— **Haller gróf végleges távozása.** Haller János gr. feleségével Vau baronóval és tiszteletreméltó, közszeretetlen állott családjával e hó 3-án a reggeli órákban végképp elhagyta városunkat; elköltözvén Kos-suth-utcai lakasából Homoród-Hévízre, nyugalmas otthonába Vármegyénk és városunk közönségének őszinte ohajtását vállaljuk egymással, midőn a ked-ves főúri családnak még egyszer Istenhazadót mon-dunk; nem feledvén áldozatkészségeit, melylyel há-rom éven keresztül támogatták közintézményeinket.

— **Személyi hírek.** Zigány Zoltán orsz. Szejtdgyeleti titkár városunkba érkezett, hogy e hó 10-én a tanfolya-mot ünnepélyesen bezárja. — Daróczi János és Király Lajos helybeli főgymnasiumi rendes tanárokat — saját kérésükre — az erdélyi püspök nyugdíjazta. Hajkó László marosvásárhelyi h. tanár a brassói főgymnasiumhoz, Jeszt János s. lelkész Oroshelyről Lemhénybe, Abos József Csik-Tusnádról Oroshegygyre, László János Zete-lakáról Gyó Ujfaluba helyeztetek át. Palfi János ujmisés pedig zeteklakai káplánnak neveztetett ki.

— **Új orsz. képviselő.** Szászsebesen a Horváth Tolgy halálával megüresedett választókerületben képví-selőnek Vészi Józsefet a „Budapesti Napló” főszerkesz-tőjét választották meg.

— **Petőfi-ünnepélyek.** Ma (vasárnap) vá r o s u n k-b a n a Galtor-féle nyári szinkörben a Polgári Önképző, igen érdekes műsorral Petőfi emlékünnepélyt rendez. — Korond-gyógyfürdőn a székely Dalegyet hang-versenyvel egybekötött Petőfi-ünnepélyt rendez Rác-zkővy Samu dr. elnökkel élén. — Z e t e l a k á n pedig a szümdőző tanuló-ifjúság d. u. 4 órakor hazafias ünne-pélyt tart az agyagfalvi székely-emlék, este 7 órakor zárt-körü táncmulatságot a zeteklakai toronyóra javára. A műsorok mind változatosan és élvezetesnek ígérke-ző pontokból vannak összeállítva.

E. Kovács Gyulát a kolozsvári Nemzeti Szin-báz kitűnő művészet, a fehéregyházi Petőfi-ünnepen súlyos betegség tamadta meg. A művész Jókai Apo-theozisát szavalt a szokatlan hévvel és lelkesen. Az-emelvényre, a hol szavalt, a nap sugarai közvetlenül tüzték s bizonyára a hőség és az ekzaltált állapot, melyben a szavallat alatt volt, annyira kimerítették fizikai erejét, hogy pár percz múlva a szavallat befe-jezte után nagymérvű gyöngeség fogta el. Környezete a művész beteg állapotát látva, őt csakhamar bevitték az emelvényről nem messze lévő s a szobor mellett fekvő órházba. Alig értek oda, a művész állapota még súlyosabbá vált. Homloka verejtékezett, az arca viasz-sárga színt kapott, olykor a szivverése is elállt s esz-méletlen állapotban fektettek le az ágyba s a rögtön elősiető doktor, Iványi budapesti orvos és a mentők vet-ték kezelésük alá a beteget. Dörzsölték, jeges boroga-tásokat raktak rá és ether injekcióit alkalmaztak. Ez-zel szerencsésen sikerült is a szivműködést elősegíteni. A művészhez n. usokára hívták dr. Krausz segésvári orvost, a ki nyomban alaposan megvizsgálta a beteget s a bajt maga is súlyosnak ítélte. Az orvos megtette a szükséges intézkedéseket s a mennyiben a betegnek városba szállítása lehetetlen volt, intézkedett, hogy Seges-várról apolónó adassék a művész mellé, s ha állapota engedni beszállitassék a segésvári kórházba gyógyke-zelés czéljából. E. Kovács Gyula körül első sorban gr. Haller Lujza urhölgy, ez az áldott lelkű nő allandóan örködött, ő maga személyesen rakta a borogatásokat s vég ett mindent a beteg körül, s adta ki az intézke-déseket, szóval paratlan gondossággal és odaadással vegezte az ápolás nehéz munkáját. Alkonyat után a még mindig öntudatlan állapotban fekvő művészt.

gondosan kocsira helyezték és beszállították a segesvári kórházba. A kocsit lassu lépésben haladt, id. dr. Krausz segesvári főorvos, Haller Louise grófné és Eszterházy László dr. kísérték a beteget. Julius 31-én d. e. 10 órakor a szemeit kinyitotta, környezetét felismerte, Eszterházy Lászlót néven szólította meg. Beszélni azonban tovább nem bírt. A kórházba megérkezve dr. Oberth Gyula, kórházi főorvos tüzetes vizsgálat után konstatálta, hogy guta-ütés nem fordult elő. Jó ideig tartottak attól, hogy beszélő képességét elveszti a művész és nagy örömeire szolgált, midőn Kovács Gyula, habár gyenge hangon, megszólalt. A nap heve azért gyakorta oly romboló befolyást Kovács Gyula szervez. tére, mert a főorvos nyilatkozata szerint, tüdeje, szíve a szavalásnál végzett nagy akcióban teljesen kimerült s megszünt az az ellentállás, mely a szervezetet képessé teszi arra, hogy a külső káros befolyásokkal szemben dacolhasson. Julius 31-én délután megérkezett Segesvárra Kovács Gyula neje, továbbá mostoha fia Eszterházy Sándor dr. jogakadémiai tanár, kikre megnyugtatólag hatott az a lelkiismeretes szakzerű orvosi kezelés és gondos ápolás, melyben a művészt résztesítették. Dr. Oberth a legképzettebb európai orvosok egyike Billrothnak volt sokáig assistense. Midőn a segesvári mintaszérien berendezett kórházhoz meghívták, fényes fizetést ajánlottak fel neki, hogy magán praxis nélkül szentelhesse tudását a kórház betegeknek. Eszterházy László júl. 31. egész d. u. 5 óráig szakadatlanul a beteg ágya mellett volt. Ekkor edes anyja és batyja őt felváltva az esti gyorsvonattal visszatért Kolozsvárra. A javulás reménye azonban már augusztus 1-én kétségessé vált. A nagy művésznél konstatáltatott a baltüdő vizenyőssége, s már aug. 2-án a baloldali szélhűdés is bekövetkezett. A nagy beteg művésznél aug. 2-án déli egy órakor az agonia beállott. A kínos haláltusa este 7 óráig tartott, a mikor örökre behunyta szemeit a nagy tragikus művész. A nagy halott földi maradványai az ev. ref. szertartás szerint a kórházból Segesvár városának osztatlan részvéte mellett f. hó 3-án délután 4 órakor a vasúti állomáshoz kísértettek, a honnan Kolozsvárra szállították, a hol örök álmát fogja aludni. Segesvárt koszorút helyeztek a nagy művész koporsójára: a segesvári magyar kaszinó, a segesvári magyar polgári kör, Haller Lujza grófné, Eisenlohr Ulrich, Amigó Etelka és Mariska Nagyváradról, Kedves Margit és Filep Ilona Segesvárról szép virágosokot. — A család a gyászszertől az alábbi gyászjelentést adta ki: Már özvegy E. Kovács Gyulané, sz. Tóth Pataky Róza ugy a maga, valamint leányai: Ilona és Etelka és fia: dr. Esterházy Sándor kassai kir. jogakadémiai ny. r. tanár és dr. Esterházy László Kolozsvár sz. kir. város főjegyzője és ennek neje szül. Soós Giza; edes testvérei: Béla, Géza, Irma és Kálmán; unokatestvérei: Pótor Dezső és ezeknek családjai; továbbá a közeli és távoli rokonok nevében megtört szívvel tudatja, hogy a forrón szeretett férj, edes atya, mostoha atya, edes testvér és rokon E. Kovács Gyula, a kolozsvári Orsz. Nemzeti Színház tagja, a Petőfi-Társaság, az Erdélyi Irodalmi-Társaság, a Csokonay-Kör, a Szigligeti-társaság stb. tagja, élete 61-ik évében, rövid szenvedés után, 1899. évi augusztus hó 2-án, este fél 8 órakor Segesvárt meghalt. Földi maradványai e hó 5-én, szombaton, déltűn három órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a kolozsvári Nemzeti Színházról a köztemetőbe kikisérteni. Legyen emléke áldott! Nyugalma csendes!

— **Zsinati bál.** Az unitáriusoknak e hó végén Székely-Keresztúrt tartandó zsinata alkalmából a többek közt fényes bált tervezett a serényen működő rendezőség. Mint értesülünk a bál e hó 27-én este lesz. Bálanyáknak: Dr. Daniel Gáborné, a képviselőház alelnökének neje és Ugron Jánosné vannak megnyerve.

— **A vármegyei gazdasági egyesület választmánya** szokásos havi rendes ülését e hónap második keddjén (aug. 8-án) tartja d. e. pont 10 órakor a vármegyei ház kistermében, melyre ez uton is felhívja a val. tagok szíves figyelmét az elnökség.

— **Turista diákok.** A helybeli róm. kath. főgimnázium két növendéke a vizsgálatok végeztével azonnal utra kelt és gyalogszerben bejárta Udvarhely-, Nagy-Küküllő-, Fogarasi-, Brassó-, Háromszék- és Csikvármegyei egy részét. Mikor elindultak egyik 52.8, most 54; a más 58.3, most 58 és fél kiló. Tehát nemcsak tapasztalatok, de testi sulyban és erőben is gyarapodtak a derék fiúk, kiknek nevét elismerés és másoknak példaadás okáért ide írjuk. Reichert Rudolf és Vákár Vilmos VI. o. végzett fiúk az ügyes turisták.

— **A magyar lapkiadók gyűlése.** A magyar lapkiadók országos szövetségének ülését Zilahy Simon elnök augusztus 13-ára hívta össze Nagyváradra. Kábel László, a szövetség titkara, eljélesztette az alapszabályok tervezetét s a nagyváradi gyűlésen ez kerül megvitatás alá. A szövetség szeptember hónapban is fog ülést tartani és pedig Sopronban, valószínűleg szeptember 10-én, a mikor a második kongresszus napirendjét fogja a bizottság megállapítani.

— **Lelekgyakorlatok Csik-Somlyón.** A csiksomlyói lelekgyakorlatokon, mely a napokban nyert befejezést, vármegyékből következők vettek részt: Bodó Albert alesperes-plebános K.-Oláhfalva, Bodosi Albert főgymn. tanár Sz.-Udvarhely, Daró Alajos lelkész H.-Lövete, Konecz Ignác lelkész H.-Remete, Kovács János főgymn. tanár Sz.-Udvarhely, Kovács János főgymn. tanár, főnöveldei aligazgató Sz.-Udvarhely, Papp Albert lelkész Sz.-Oláhfalva, Sebastyén Mózes lelkész Zetelaka, Süller István lelkész Szent-Tamás, Szabó Márton lelkész Bordos, Szekeres János lelkész H.-Karácsonfalva, Varga Sándor főgymn. tanár, főnöveldei igazgató Sz.-Udvarhelyről. — A tanárok és tanítók lelekgyakorlatain ott voltak: Soó Gáspár főgymn. ig. és Er. bery Árpád tanár Sz.-Udvarhely, Ambrus Ferenc kántor-tanító Sz.-Oláhfalva, Ambrus Károly k.-tan. Küküllő-Keményfalva, Antal János k.-tan. Lengyelfalva, Bá-

lint István tanító Zetelaka, Barabás József k.-tan. Bethlenfalva, Bartalis Ferenc tanító H.-Lövete, Borbáth József k.-tan. Szent-Király, Buttyán László tanító Palfalva, Gál Sándor kántor-tanító Sz.-Udvarhely, Gál Sándor tanító Oroszhegy, Gáspár János k.-tan. Szentlélek, Hozó János tanító Sz.-Oláhfalva, Imre Ferenc k.-tan. Atyha, Ince Dénés tanító Zetelaka, Kerezi Lajos k.-tan. Korond, László Dénés k.-tan. Fenyéd, László György tanító Korond, Lestyán Dénés tanító K.-Oláhfalva, Petres Lajos tanító, Petres Viktor k.-tan. Zetelaka, Talyán Imre tanító Oroszhegy és Udvardi Róbert k.-tanító Malomfalva. E gyakorlatokon 102 pap, 25 tanár és 172 tanító vett részt. Majláth gróf erdélyi püspök is állandóan jelen volt.

— **Mértékletességi egyesület.** A „Székely-Udvarhely” folyó évi 30-ik számában közölt felhívásunknak hovatovább mind örvendetesebb jelenségei mutatkoznak. Naponta kapunk leveleket, melyekben szobnól szobnól irányú egyesületek, társulatok létezéséről értesítenek. A többek között mindenestre igen figyelemre méltó a Petek községben 1892. szeptember 29-én Derzi Albert állami tanító által alapított „Mértékletességi egyesület”, mely 1902-ben — tehát még csak két év múlva — kezdi meg alapszabályai értelmében hasznos és erkölcsi tekintetben is díszes működését. Százhusz tagja, 273 frt 71 kr penze, 238 veka és 12 kupa buzája, 378 veka és 16 kupa töröküzaja, 490 veka zabja van s 260 kötet könyve ezen egyesületnek. Derzi Albert áll. tanító vezet. Miklós János elnök, Biró t. Sándor pénztáros és Biró m. János jegyző. Alapszabályai 101,067—892. II—10. sz. a. belügyminiszeri megerősítést nyertek s ha helyünk engedni fogja, megismertetjük t. olvasóinkkal annál is inkább, mivel — tudunk szerint — vármegyénkben jelenleg páratlanul áll e fontos czélt szolgáló egyesület.

— **A molnárak tulságos vámolása** megszüntetése czéljából pár év előtt a helyzetet híven feltűntető cikket közöltünk. A helyi pohtikai viszonyok feszültsége miatt semmi intézkedés sem történt. Deje volna a malomkba való mérlegek beállítását hatóságilag elrendelni és egy régi veka után egy régi kupánál több vám szedését szigorú büntetés terhe alatt betiltani a régi állapot fenntartása czimén addig is, míg országgyűlés vagy törvényhatóság e tekintetben és a képesítésre nézve is intézkedik. Intézkedést kérünk a nép érdekében a molnárk szaralása ellen, mely e nélkül az idej termés bevétele után még nagyobb mérvet fog ölteni. (Beküldött.)

— **Emléket az agyagfalvi réten** Ujabbán adakoztak: Somogyi Albert 977. sz. gyűjtőívén 2 frt, Menyhart András esperes 404. sz. gyűjtőívén 3 frt, Peter Gergely 66. sz. gyűjtőívén 3 frt 7 kr, Velics Ödön 143. sz. gyűjtőívén 5 frt 40 kr, Szabó János 1227. sz. gyűjtőívén 5 frt 25 kr, összesen 18 frt 72 kr, ezt hozzáadva a már begyűjtött 782 frt 38 kr-hoz, az alap összege tesz 801 frt 10 kr. Fogadják a nemesszívű adakozók hazafias adományokért a végrehajtó-bizottság hála köszönetét. Sz.-Udvarhely, 1899 aug. hó 5. Ferenczi János, végrh. b. pénztárnok.

— **Vizsgázott lópatkolók.** Darányi Ignác dr. földmívelésügyi m. kir. miniszter szíves jóindulatából — mint már többször említettük — városunkban időleges lópatkolási tanfolyam volt, melyen városunkból és vármegyéinkből 31 kovácsmester vett részt. Az eredmény általában kielégítőnek mondható, mert 28-an a vizsgálatot sikerrel kiállották. Jelesek voltak: Albert Péter, Mihály János, Jakab Ignác, Mártonffy Sándor és Lakatos Mihály Székely-Udvarhelyről; Székely András (Zetelaka), Magenheim Péter (Kányád), id. Máthé Elek (Csekefalva), Beke István (Hom.-Sztmárton), Horváth Zsigmond (Parajd) és Zsombori András (Alsó-Sófalva). Jók: Dávid István és Fanesali István Székely-Udvarhelyről; Dobai Károly (Dobó), Boldizsár Daniel (Dálya), Kovács Sándor és Fodor Dénés (Gagy). **E l é g s é g e s e k:** Márton István és Pável János Székely-Udvarhelyről; Simon Miklós (Sükö), ifj. Máthé Elek (Csekefalva), Orbán József (Bikafalva), Ötves Mózes (H.-Szt-Pál), Derzi Domokos (H.-Sztmárton), Rácz Péter (Felső-Sófalva), Fodor Samuel és Varadi Sándor (Gagy) s Konecz Péter (Bözöd). **E l é g t e l e n:** Balog József (Farkaslaka), Boldizsár Ferenc (Hom.-Okland) és Szöcsi Vas János betegség miatt nem vizsgáztak. A tanfolyam rendezése körül Zonda József ker. állami állatorvos elismerést érdemlő buzgósággal működött: ő vezette a szellemi- és Liez József katonai gyógykovács a gyakorlati részt. Igen jellemző, hogy — mint meliek uton értesülünk — mintegy 40 frt értékű szerzőm a tanfolyam végeztével eltűnt. A földmívelésügyi m. kir. miniszternek pedig gondja volt a jobbakra, mert 50 frt jutalmat utalványozott szerzőmokra, de mielőtt ezt becsületes uton — az arra érdemesek elnyerhették volna, meglópták tanítójukat, az állami állatorvost. A vad az öszszest terheli mind addig, míg a tolvaj kiderül. Jó lesz tehát utána nézni.

— **A csemegeszőlő eladása.** A földmívelésügyi miniszter köriratot intézett a gazdasági-, szőlészeti- és pince-

egyesületekhez s ez egyesületek utján felszólítja az ország szőlőbirtokosait, hogy csemegeszőlő termésüknek eladásra szánt mennyiségét — a fajta és ár megjelölésével — augusztus 10-ig jelenték be. A földmívelésügyi miniszter ez intézkedésének célja az, hogy a rendelkezésre álló csemegeszőlő készletek kimutatását itthon és a külföldön közvétegye, az érdeklődők figyelmét a forrásokra, a honnan csemegeszőlő beszerezhető, felhívja s ezen az uton a csemegeszőlő értékesítését előmozdítsa. A szükséges bejelentési lap a földmívelésügyi miniszterium szőlészeti osztályától levelezőlapon írt egyszerű megkereséssel megszerzhető.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 14648—99. alisp. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előjárójának. Közhírré tétel végett értesítem, hogy Alsó-Simenfalva, Szentmiklós, Atyha, Farkaslaka község „Fehér Nyikó” legelőjén, Maros-Tordavármegyében pedig Alsó- és Felső-Repa és Liget községek a ragados szaj- és körömfajás miatt; Uj-Székely, Dálya, Kis-Küküllővármegyében Szent-László, Laczkód, Adámos, Szokefalva, Szász-Dánya községek a sertésvész; Erked község a bivalvész miatt zárlat alá vannak helyezve. — Továbbá Malomfalva és Kecsut-Kistalud község „Fenyőkut” nevű havasi legelőjén, Maros-Tordavármegyében Csókfalva, Kibéd, Sövárud, Dide és Selye a ragados szaj- és körömfajás; Kadács, Martonos, Kis-Küküllővármegyében Szancsal a sertésvész; Rec-enyed község a bivalvész és Maros-Tordavármegyében Nyárad-Szereda országos vásárra a hasított körmü állatokra nézve a zárlat alól felmentettek. Székely-Udvarhelyt, 1899. aug. 3. Jakab Gyula, alispán.

(Sz. 14075—899. alisp.) A siket-némák kolozsvári czsz. intézetének felügyelő bizottsága a folyó évi szeptember 1-én betöltendő negyedik erdélyi ágyalaptiványi helyre pályázatot hirdetett. Ezen helyre csakis erdélyi illetőségű 7-12 éves siketnéma fiu és leányönvendékek pályázhatnak vallás- és nemzetiségi különbség nélkül. A kerések azonnal benyújtandók a nevezett bizottsághoz Kolozsvárra.

401. szám. m. 899. Hirdetmény. Udvarhelyvármegye közg. bizottsága az 1899. évi június hó 12-én kelt 1303. számú határozatával a f.-boldogfalva—felső-rakosi törvényhat. közut 22—23. és 29—30 km. szakaszán lévő 54. és 67. sz. hidak újbóli építését 3832 frt 4 kr összeg erejéig engedélyezte. A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából az 1899. év augusztus hó 14-ik napjának d. e. 10 órájára a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségeben tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. Ajánlatok szazalek arengedés vagy árfeleleméssel mindkét műtárgyra együttesen, vagy külön-külön is tehető es ennek megfelelően az építés vagy együttesen, vagy külön fog kiadtni. A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 óráig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni. A szoban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. Kelt Sz.-Udvarhelyt, 1899. július hó 25-én. A hivatal főnöke: Diószeghy Samuel, kir. főmérnök.

Hirdetmény.

Azon t. cz. szülőknek és gyámoknak, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat a székelyudvarhelyi róm. kath. főgymnasiunban akarják taníttatni, tudomására hozom, hogy fensőbb intézkedés folytán 1899—1900. tanévtől kezdve a katolikus tanulókért 20 frt, a nem katolikusokért 30 frt tandíj kell fizetni egyaránt.

E mellett az eddig szedetni szokott egyéb díjak továbbra is fentartatnak.

Sz.-Udvarhelyt, 1899. augusztus 1.

Az igazgató távollétében:

Daróczy János s. k.,
róm. kath. főgimnáziumi tanár.

Udvarhelyi járás főszolgabírójától.

Sz. 10602/19. szb.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegye Árvátfalva II. határrészében fekvő és a bethlenfalvi birtokosság tulajdonát képező fenyőerdőből 82.03 k. holdnak mintegy 16.888 m² luczfenyő fűrészanyag és 1833 m³ luczfenyő épületfakészlete ujjabi árverését **folyó évi augusztus hó 16-án d. e. 9 órájára** Bethlenfalva község házához tűzöm ki.

Kikiáltási ár 26798 frt 40 kr, minek 10 százaléka bánatpénz. Az árverési feltételek alóliirt főszolgabírónál és az udvarhelyi járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Székely-Udvarhelyt, 1899. július 27-én.

Szabady Tivadár,
szolgabíró.

Szekely-Udvarhely rendezett tanácsú város képviselő-testülete a negyedik tanítói állást rendeztesítette. Ennek alapján 37—899. isk.-széki számú határozat folytán felkérem a pályázni ohajtó okleveles tanítókat f. évi augusztus 21-ig okmányolt pályázati kéréseiket hozzám benyújtani.

Rendszeres évi fizetés 500 frt.

Lakbérletmény 100 frt.

Szekely-Udvarhelyt, 1899. júl. 28.

Dr. Gyarmathy,
isk.-széki elnök.

Szekely-Keresztúron, a piac téren ujonnan épült

szálloda-helyiség

szép és alkalmas mulató-kerttel; továbbá egy

bolt-helyiség

azonnal hasznóberbe adandó. Értekezhetni Lázár Mártonnál Szekely-Keresztúrt.

Eladó gözmalom.

Egy 4 lóerőre berendezett egyjáratú, kettőre kis költséggel kiegészíthető **gőzmalom** Farczád községben eladó. Tudakozódhatni lehet **Buzogány Márton** tulajdonosnál ugyanott.

Kiadó bolthelyiség!

Szekely-Udvarhelyt, a Főtéren, az új vármegyeház épületében lévő **bolthelyiség** esetleg berendezéssel együtt kiadó.

Kitűnő forgalmi hely! Bővebbet **Dárszon Béla** jelenlegi bérletnél.

A külföldről beözönlő drága és a kívánt czélnak mégis nem a legjobban megfelelő többféle szobapadló fénymáz helyettesítésére egy kiválóan alkalmas **szobapadló lakot** állítottam elő, a mely a mai naptól kezdve gyógyszerárban 4 és 2 koronás palackokban kapható. — Fényüket veszített, festett szobapadlók, kopott, homályos butorok ezen lakkal a lehető legvékonyabban behuzva, tartósan tükörfényesekké lesznek.

Azonnal szárad, minden szagtól mentes. Szabályos használati utasítás minden üvegen. Kapható az előállítónál Szekely-Udvarhelyen (Kossuth-utca) **Solymossy-féle gyógyszerár**. Postai szétküldés.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt **hivatalosan vegyelemezve** vannak, **csakis**

FERNENGEL GYULA

jó hírű pinözéjében Szekely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttől 46 frtig.

* Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

A ki divatos és jó férfi ruhát készíttetni óhajt, nézze meg szabójánál

KRAUSZ

ADOLF

budapesti posztókereskedő mintakönyvét.

Ötszáz minta: honi (zsolnai), angol, francia és brünni szövetekben.

Eladó belsőségek.

Szekely-Udvarhely város területén, a felső határban a vasúti indóházzal szembe lévő Bálint György által megnyitott uteza végében lévő kertemet az uteza megnyújtásával, két oldalról apró telkekre 10 éves törlesztésre felosztom.

Venni szándékozók Kossuth-utcai lakásonom bővebb felvilágosítást nyerhetnek.

Öz. Solymossy Pálné.

IRJUNK
Müller-féle tentával.
TÁMOGASSUK
A MAGYAR IPART!

Udvarhelyi járás főszolgabírójától.

Sz. 9817—99. szb.

Feladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében Árvátfalva H. határ részben fekvő és a patakfalvi ev. ref. egyház, ev. ref. lelkész, ev. ref. tanító tulajdonát képező összesen 267 k. hold erdőterületen található 487 db lucfenyő törzsnek, mintegy 354 m³ fűrészanyag és 38 m³ épületfa készlete 1899. évi augusztus hó 7-én d. u. 5 órakor Patakfalva község házában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adni.

Kikiáltási ár 561 frt 40 kr, minek 10 százaléka bánatpénz.

Az árverési feltételek alóli főszolgabírónál és az udvarhely-járási m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szekely-Udvarhelyt, 1899. július 21-én.

Dr. Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.

Szegedi Mezőgazdasági Kiállítási Sorsjegyek.

Főnyeremény: 50.000 korona
értékben

és több, kisebb, nagyobb nyeremény, összesen

1006 nyeremény 100.000 korona értékben.

Egy sorsjegy ára 20 krajczár.

Az összes nyereményeket kívánatra 20% levonással azonnal **készpénzben** beváltja **Budapestben:** a „Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, V., Dorottya-utca 8., vagy **Szegeden:** a Szegedi Kereskedelmi és Iparbank.

Ezen pénzüzetek a **nyerő kívánságára** készek az **50.000 korona értékű főnyereményt egy hasonló értékű szegedi mintaszerűen berendezett tanyai gazdasággal is becsereálni.**

Huzás Szegeden, a kiállítás utolsó napján, 1899. szept. 10-én este 6 órakor.

Sorsjegyek kaphatók bank- és váltóüzletekben, az összes dohánytözsdekben és egyéb elárúsító helyeken.

Viszontelárusítók forduljanak a kiállítást rendező

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségéhez,
Budapest, IX., Üllői-ut 25. Köztelek.

Lincolni térségünk a világ lemagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

2- és 3-vasúti ekrék és minden egyéb használati rögök.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve küldetnek.

Legjobb sorvatógép- és székelyvárosi rögök, kőmunka- és mészolók, darabok, érc-malmok, egyetemes acél-ékek.

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 120, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000, 1200, 1500, 2000, 2500, 3000, 4000, 5000, 6000, 7000, 8000, 9000, 10000, 12000, 15000, 20000, 25000, 30000, 40000, 50000, 60000, 70000, 80000, 90000, 100000, 120000, 150000, 200000, 250000, 300000, 400000, 500000, 600000, 700000, 800000, 900000, 1000000, 1200000, 1500000, 2000000, 2500000, 3000000, 4000000, 5000000, 6000000, 7000000, 8000000, 9000000, 10000000, 12000000, 15000000, 20000000, 25000000, 30000000, 40000000, 50000000, 60000000, 70000000, 80000000, 90000000, 100000000, 120000000, 150000000, 200000000, 250000000, 300000000, 400000000, 500000000, 600000000, 700000000, 800000000, 900000000, 1000000000, 1200000000, 1500000000, 2000000000, 2500000000, 3000000000, 4000000000, 5000000000, 6000000000, 7000000000, 8000000000, 9000000000, 10000000000, 12000000000, 15000000000, 20000000000, 25000000000, 30000000000, 40000000000, 50000000000, 60000000000, 70000000000, 80000000000, 90000000000, 100000000000, 120000000000, 150000000000, 200000000000, 250000000000, 300000000000, 400000000000, 500000000000, 600000000000, 700000000000, 800000000000, 900000000000, 1000000000000, 1200000000000, 1500000000000, 2000000000000, 2500000000000, 3000000000000, 4000000000000, 5000000000000, 6000000000000, 7000000000000, 8000000000000, 9000000000000, 10000000000000, 12000000000000, 15000000000000, 20000000000000, 25000000000000, 30000000000000, 40000000000000, 50000000000000, 60000000000000, 70000000000000, 80000000000000, 90000000000000, 100000000000000, 120000000000000, 150000000000000, 200000000000000, 250000000000000, 300000000000000, 400000000000000, 500000000000000, 600000000000000, 700000000000000, 800000000000000, 900000000000000, 1000000000000000, 1200000000000000, 1500000000000000, 2000000000000000, 2500000000000000, 3000000000000000, 4000000000000000, 5000000000000000, 6000000000000000, 7000000000000000, 8000000000000000, 9000000000000000, 10000000000000000, 12000000000000000, 15000000000000000, 20000000000000000, 25000000000000000, 30000000000000000, 40000000000000000, 50000000000000000, 60000000000000000, 70000000000000000, 80000000000000000, 90000000000000000, 100000000000000000, 120000000000000000, 150000000000000000, 200000000000000000, 250000000000000000, 300000000000000000, 400000000000000000, 500000000000000000, 600000000000000000, 700000000000000000, 800000000000000000, 900000000000000000, 1000000000000000000, 1200000000000000000, 1500000000000000000, 2000000000000000000, 2500000000000000000, 3000000000000000000, 4000000000000000000, 5000000000000000000, 6000000000000000000, 7000000000000000000, 8000000000000000000, 9000000000000000000, 10000000000000000000, 12000000000000000000, 15000000000000000000, 20000000000000000000, 25000000000000000000, 30000000000000000000, 40000000000000000000, 50000000000000000000, 60000000000000000000, 70000000000000000000, 80000000000000000000, 90000000000000000000, 100000000000000000000, 120000000000000000000, 150000000000000000000, 200000000000000000000, 250000000000000000000, 300000000000000000000, 400000000000000000000, 500000000000000000000, 600000000000000000000, 700000000000000000000, 800000000000000000000, 900000000000000000000, 1000000000000000000000, 1200000000000000000000, 1500000000000000000000, 2000000000000000000000, 2500000000000000000000, 3000000000000000000000, 4000000000000000000000, 5000000000000000000000, 6000000000000000000000, 7000000000000000000000, 8000000000000000000000, 9000000000000000000000, 10000000000000000000000, 12000000000000000000000, 15000000000000000000000, 20000000000000000000000, 25000000000000000000000, 30000000000000000000000, 40000000000000000000000, 50000000000000000000000, 60000000000000000000000, 70000000000000000000000, 80000000000000000000000, 90000000000000000000000, 100000000000000000000000, 120000000000000000000000, 150000000000000000000000, 200000000000000000000000, 250000000000000000000000, 300000000000000000000000, 400000000000000000000000, 500000000000000000000000, 600000000000000000000000, 700000000000000000000000, 800000000000000000000000, 900000000000000000000000, 1000000000000000000000000, 1200000000000000000000000, 1500000000000000000000000, 2000000000000000000000000, 2500000000000000000000000, 3000000000000000000000000, 4000000000000000000000000, 5000000000000000000000000, 6000000000000000000000000, 7000000000000000000000000, 8000000000000000000000000, 9000000000000000000000000, 10000000000000000000000000, 12000000000000000000000000, 15000000000000000000000000, 20000000000000000000000000, 25000000000000000000000000, 30000000000000000000000000, 40000000000000000000000000, 50000000000000000000000000, 60000000000000000000000000, 70000000000000000000000000, 80000000000000000000000000, 90000000000000000000000000, 100000000000000000000000000, 120000000000000000000000000, 150000000000000000000000000, 200000000000000000000000000, 250000000000000000000000000, 300000000000000000000000000, 400000000000000000000000000, 500000000000000000000000000, 600000000000000000000000000, 700000000000000000000000000, 800000000000000000000000000, 900000000000000000000000000, 1000000000000000000000000000, 1200000000000000000000000000, 1500000000000000000000000000, 2000000000000000000000000000, 2500000000000000000000000000, 3000000000000000000000000000, 4000000000000000000000000000, 5000000000000000000000000000, 6000000000000000000000000000, 7000000000000000000000000000, 8000000000000000000000000000, 9000000000000000000000000000, 10000000000000000000000000000, 12000000000000000000000000000, 15000000000000000000000000000, 20000000000000000000000000000, 25000000000000000000000000000, 30000000000000000000000000000, 40000000000000000000000000000, 50000000000000000000000000000, 60000000000000000000000000000, 70000000000000000000000000000, 80000000000000000000000000000, 90000000000000000000000000000, 100000000000000000000000000000, 120000000000000000000000000000, 150000000000000000000000000000, 200000000000000000000000000000, 250000000000000000000000000000, 300000000000000000000000000000, 400000000000000000000000000000, 500000000000000000000000000000, 600000000000000000000000000000, 700000000000000000000000000000, 800000000000000000000000000000, 900000000000000000000000000000, 1000000000000000000000000000000, 1200000000000000000000000000000, 1500000000000000000000000000000, 2000000000000000000000000000000, 2500000000000000000000000000000, 3000000000000000000000000000000, 4000000000000000000000000000000, 5000000000000000000000000000000, 6000000000000000000000000000000, 7000000000000000000000000000000, 8000000000000000000000000000000, 9000000000000000000000000000000, 10000000000000000000000000000000, 12000000000000000000000000000000, 15000000000000000000000000000000, 20000000000000000000000000000000, 25000000000000000000000000000000, 30000000000000000000000000000000, 40000000000000000000000000000000, 50000000000000000000000000000000, 60000000000000000000000000000000, 70000000000000000000000000000000, 80000000000000000000000000000000, 90000000000000000000000000000000, 100000000000000000000000000000000, 120000000000000000000000000000000, 150000000000000000000000000000000, 200000000000000000000000000000000, 250000000000000000000000000000000, 300000000000000000000000000000000, 400000000000000000000000000000000, 500000000000000000000000000000000, 600000000000000000000000000000000, 700000000000000000000000000000000, 800000000000000000000000000000000, 900000000000000000000000000000000, 1000000000000000000000000000000000, 1200000000000000000000000000000000, 1500000000000000000000000000000000, 2000000000000000000000000000000000, 2500000000000000000000000000000000, 3000000000000000000000000000000000, 4000000000000000000000000000000000, 5000000000000000000000000000000000, 6000000000000000000000000000000000, 7000000000000000000000000000000000, 8000000000000000000000000000000000, 9000000000000000000000000000000000, 10000000000000000000000000000000000, 12000000000000000000000000000000000, 15000000000000000000000000000000000, 20000000000000000000000000000000000, 25000000000000000000000000000000000, 30000000000000000000000000000000000, 40000000000000000000000000000000000, 50000000000000000000000000000000000, 60000000000000000000000000000000000, 70000000000000000000000000000000000, 80000000000000000000000000000000000, 900000000000

Székely-Udvarhely város területén, az alsó határban, az állami ut mellett egy 20 holdnyi, I. osztályú minőségű bennvaló

háztelkeknek

örök áron eladó.

Venni szándékozők e lap kiadóhivatalában tudakozódhatnak.

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság
mint szövetkezet
Budapest, VII. Erzsébet-körút 27.

Biztosításokat elfogad **lovak és szarvasmarhák** elhullása következtében beállott károsítók meglepésére. Kártérítés igénye fennáll: ha közönséges és járványos betegségekből, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá ha a szövetkezet **kényszervágást** kénytelen elrendelni.

A díjak pedig rendkívül mérsékeltek.

Az intézet élén állanak: báró Sztójánovits György, földbirtokos, elnök. Báró Ambrózy Gyula, földbirtokos, gróf Bethlen Balázs, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos. Dr. Bély László, országgy. képviselő, földbirtokos, Chernel György, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos. Báró Jósika Gábor, cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő, földbirtokos. Gróf Korniss Károly, főrendiházi tag, földbirtokos. Báró Nyáry Béla, cs. és kir. kamarás, földbirtokos. Gróf Ráday Gedeon, földbirtokos. Dr. Simay Aladár, a „Magyar agrár- és járadékbank r. t.” gazdasági tanácsosa. Dr. Tetellényi Armin, ügyvéd. Taly István, cs. és kir. kamarás. „Pestmegyei gazdasági egyesület” alelnöke, földbirtokos. Zaleski Jenő, földbirtokos. Dr. Pajor Ignác, földbirtokos, int. igazgató, igazgatósági tagok. Felvilágosítással szívesen szolgálnak az igazgatóság és a vidéki ügynökségek.

Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság
mint szövetkezet.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik közzvény-nél, cozznál, tagszaggatásnál és meghúléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni**, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter czéggeljelzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, **RUDOLSTADT.**

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagyszelyosi Konez Ármin gyógytárában.

Udvarhelyi járás főszolgabírójától.

Sz. 1060499. szb

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegye Árvátfalva II. határrészben fekvő s a fenyédi közbirtokosság tulajdonát képező fenyő-erdőből 117.74 k. holdnak, mintegy 18972 m³ luczfenyő fűrészanyag és 546 m³ luczfenyő épülelfa készlete újabb árverését **f. évi augusztus hó 16-án d. e. II órájára** Fenyéd község házához tűzöm ki.

Kikiáltási ár 32790 ft 80 kr, minek 10 százaléka bántpénz.

Árverési feltételek alólrít főszolgabírónál és az udvarhely járási m. kir. erdő-gondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Székely-Udvarhelyt, 1899. július 27-én.

Szabady Tivadar,
szolgabíró.

Csak fiatal embereket
érdekel tudni, hogy a
Párisi Dr. Boiron-féle
Mignatio Oriental
már néhány nap alatt elmulasztja még a legrejtőbb és legelhanyagoltabb kifolyást is. Feljegyeztes tehát Santal vagy Copalivát használni, mely csak a gyomrot ronjja, de a bajt nem gyógyítja.

Kapható egyveletül
ZOLTÁN BÉLA
gyógyszerárban
Budapest, V., Nagykörönc-utca 23.
Ára üvegenként 1 ft. 120 kr. előleges behajtással franco.

Két gyorsajtó és négy segédgép.

A Székelyföld legnagyobb és legelőcsőbb nyomtatványraktára.

KÖNYVNYOMDA.

KÖNYVKÖTÉSZET.

KÖNYV- ÉS HIRLAPKIADÓVÁLLALAT.

PAPIRKERESKEDÉS.

BETEGH PÁL

☘ ☘ ☘ SZÉKELY-UDVARHELYT (KOSSUTH-UTCA.)

Könyvek, folyóiratok, hirlapok, rovatos nyomtatványok, körlevelek, levélfők, borítékok, gyász- és vigalmi jelentések, meghívók, névjegyek stb., stb. gyors és pontos elkészítése olcsó árak mellett. Szelvényes jegyek, bárczák, vásári vámeződulák s mindazon nyomtatványok, melyeket eddig ollóval kellett szétvagdálni, a **legújabb lyukgató** (perforáló) **géppel** bélyegszerűleg meglyukgatva, könnyen kezelhetők lesznek.

Udvarhelyvármegye hivatalos lapja

„SZÉKELY-UDVARHELY” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt. 1899.

S

UDVA

ELŐRE
gyed e
közs. e
közs. e
M
SZÉ

Ki
Haladj
ezen e
Ha viss
semha
rajtad.
zódésre
megélni
választó
lyen bo
nyulsz.
tapaszt
dogulsz
rákezde
nek sze

Sz
halad,
minden
harczot
latos ta
munkás
jó idők

A
irva am
Ez orsz
jelszót:
hogy es
kan torl
magukka
güket, e
delkozni
kában e
szemünk
egyenlöl
kevésbé
hát hazá
tottak ip
és képes
hatalmas
gokat e
A régi jó
gét s ne
val, ugy
karekos
ság, mid

A „SZ

„A

Oh n
téré s val
bágyadt h
szemü arat
kete haju,
relmi esők
Hane
szerelmes
az accusat
héz proble
milyen éde
rövid kis s
minden dél
kihez még
retségük ne
verseny sz
hogy szerf
mihelyt ész
zista rabsz
meg léptel
és imádoja
S en
teljesült.

Ha sz
azt a tav
sokszor me
Előre
én voltam
lyett jobba
telen szer